

comunica[ció]

entrevista

“El meu somni és que la marca arts escèniques estiga tan arrelada en la professió que cap govern pugua qüestionar-la”

*Roberto García,
Director Adjunt de Teatre i Dansa de l'IVC*

Per Nelo Gómez

El vent de ponent crema els carrers de València i no debades hi ha els primers incendis forestals de l'estiu. “Tinc alguns focs per apagar esta setmana”, m'escrivi Roberto García per WhatsApp. Amb prou feines aconseguim vore'ns al parc de bombers en què es converteix la seu de l'AAPV. El nou director adjunt de teatre i dansa de l'Institut Valencià de Cultura comença a contar-me que...

...L'altre dia vaig tindre la reunió amb els teus companys de la Junta Directiva i xarrarem de “lo humano y lo divino” i em vaig sentir prou acompanyat. És important. En alguns casos passa això, però en d'altres passa un poc el contrari. I és terrible perquè et converteixen en enemic quan encara no has tingut temps de demostrar que eres un aliat. Simplement perquè ara eres l'Administració.

Doncs mira, quan es publique este número molta gent et llegirà per primera vegada com l'Administració. Què vols fer? Quins són els teus grans objectius en este nou càrrec.

Els grans objectius sobre el paper, que tot el món pot consultar al meu projecte penjat a la web de l'IVC, en són bàsicament tres. Un: crear una marca de teatre públic amb un rumb i un horitzó, cosa que crec que mai s'ha aconseguit del tot. I açò basat en dues coses: un recolzament explícit a les nostres creadores i creadors escènics i professionals valencians, i després, treballar la captació i fidelització del públic a partir d'eixa marca.

Què entenc jo per teatre públic? Un teatre que no busque l'èxit empresarial sinó l'èxit artístic. Amb vocació de transcendir, d'arriscar. No un teatre elitista, però sí en l'elit de la cultura quant a ambició i qualitat. Un teatre que siga un referent de les Arts Escèniques i dins del

món cultural, cosa que si alguna vegada hem aconseguit al País Valencià, ha sigut de manera esporàdica i puntual, i no amb una continuïtat i amb una marca arrelada tant entre la professió com entre el públic. Per això, al projecte parle de compromís amb la professió, que ha d'injectar combustible al motor del teatre públic, i compromís amb el públic, que fins ara ha estat molt marejat respecte a l'oferta cultural que se li ofería pagada amb diners de tots.

I creus que esta és la definitiva?

(Riu) Saps què passa? Que la totalitat ens esclafa. La diagnosi general de “açò no té remei” no ens permet plantejar estratègies de transformació del nostre entorn. Eixes estratègies, encara que siguen xicotetes, si aconseguïen canviar coses, ens han de donar la força per seguir caminant. És a dir, l'urgent és implementar estratègies d'acció. I vaig més enllà: estratègies de col·laboració.

Nelo i Roberto en un moment de l'entrevista

Públic-privades?

Exacte. No només com a filosofia benintencionada de manual, sinó a partir de deures concrets. Fixa't, d'alguna manera això posarà a prova la pròpia professió. No parle de tota la professió, evidentment, però podem caure en el perill d'instal·lar-nos còmodament en la queixa. En el moment en què hagem de caminar junts veurem si podem compartir eixe esforç. El teatre públic no ho ha de fer tot. No ha de posar-se cap medalla. Ha de crear condicions d'estabilitat, ha de ser guia, acompanyant, impulsor, dinamitzador, però els protagonistes són les companyies, els actors i actrius, els creadors, i per descomptat, els receptors: el nostre públic.

Ara que parlem de teatre públic vull que lliges estes declaracions:

"Maldita sea la hora en que se creó tal entidad (Teatres de la Generalitat) porque no tiene ni pies ni cabeza [...] entonces yo vengo aquí con la idea de que hay que eliminar Teatres"; "En la profesión valenciana se mezclan [...] gente que siente que tiene que estar en su país, con el aluvión de fracasados que han intentado triunfar en otros sitios, no lo han conseguido, y vuelven a la "terreta" a pedir que ésta los alimente"; "También están los cobardes, que saben que no triunfarían en otro sitio, y no es que quieran estar aquí, es que no se atreven a intentarlo en otro sitio"; "Hay una formación de muy baja calidad, en la que un gran sector de la profesión sale autoengañado y convencido [...] cuando en cualquier sitio harían el ridículo"

Eixes afirmacions són de Joaquín Hinojosa, ex director de Teatres de la Generalitat. Foren publicades a la nostra revista *Eq'liquà* al novembre de 2003 i li costaren la dimissió del càrrec. Què n'opines?

Demuestra un pensament i una actitud que no compartisc en absolut. Al contrari, tinc una gran confiança en eixa professió que ell qüestiona. De fet, la temporada que ve, que jo anomeno Temporada 0, perquè és un període per resetejar tota una sèrie de coses, serà com una declaració d'intencions perquè projectarà una presència prou rotunda de creadores i creadors valencians, que sens dubte impregnaran de qualitat la programació. La meua intenció, a més, és assenyalar als programes que és dramàtica valenciana, circ valencià, dansa valenciana, per reforçar la seua visibilitat... Tota una injecció d'autoestima. Primer pas important perquè tot eixe talent pugua expandir-se.

Una altra qüestió important a resoldre, ja xafant terra i parlant des de l'àmbit de l'Administració, és com compaginar una estricta normativa laboral i sindical, pròpia d'un gran aparell burocràtic, amb la passió i implicació per fer teatre, que és d'on jo vinc. Considere que el teatre té una naturalesa molt dinàmica, viva, flexible, de vegades urgent. I l'Administració té una altra naturalesa, molt mediatitzada per una normativa i amb uns tempos molt diferents. No és un consol, però parlant amb altres companyes i companys que estan al front d'altres teatres públics de l'Estat espanyol veig que comparteixen i pateixen la mateixa problemàtica. El que passa és que en alguns d'eixos llocs tenen estructures més autònomes i normalitzades, i això afavoreix

1993 | "Finita la comedia" | ESAD

A una taula redona a l'ESAD | Foto: Assad Kassab

A la celebració dels 40 anys de L'Horta Teatre

Amb Carles Alberola a la Fira del Llibre

Presentació de "El fandango de Marx" amb Patricia Pardo, Enric Parreño i Marga Landete

que siguen més operatius. Les Arts Escèniques, al País Valencià, estan dins d'un gran organisme, i això ens fa peculiars. Venim de l'herència d'una macroestructura anomenada CulturArts, que després s'ha convertit en l'Institut Valencià de Cultura...

I per què tu, que venies de fer teatre, un bon dia et presentes a una subdirecció per gestionar teatre?

Venim d'una gran desconfiança cap a l'acció institucional. I és una desconfiança que ve alimentada per anys i anys de polítiques absolutament regressives. Volia recolzar-me en la voluntat política que hi ha ara de canviar i millorar el panorama escènic i cultural. Sobre eixa voluntat tractaré de passar a l'acció. Hi ha un discurs per part de la Conselleria, que em sembla interessant, que és que "Hem passat de

l'ocurrència a l'estratègia". Quan parle d'estratègia parle per exemple del Pla Estratègic Fes Cultura 2016-2020. Però... no és suficient. Una estratègia no deixa de ser un mapa. I un mapa és un plantejament damunt d'un paper. Així que jo afegiria: "De l'ocurrència a l'estratègia, i de l'estratègia a l'acció". Per això, ara que ja tenim tot l'organigrama tancat és hora de passar a l'acció.

De fet, titulars el teu projecte "Passem a l'acció".

Sí. Però torne a dir que de vegades la totalitat ens esclafa, per això crec que per a passar a l'acció un bon inici és implementar coses tangibles, encara que siguin xicotetes. Perquè si eixes coses comencen a donar fruits, tinc la confiança que les dinàmiques que generaran seran imparables.

Amb l'equip de "Els quatre genets de l'Apocalipsi"

Tot i que d'ací dos anys no sabem quin paradigma polític pot haver-hi i si haurem collit ja fruits...

Clar, perquè el meu somni és que la marca Arts Escèniques, o la marca Cultura, estiga tan arrelada en la professió i en la gent, que qual-sevol govern, siga de centre dreta o de centre esquerra, no puga qüestionar-la, que és el que passa a altres països com França o Alemanya, on la marca Cultura és part de la identitat nacional. Clar, i tu pensaràs "però tot això en només dos anys...". Mira, jo no vull dedicar energia mental a eixa espasa de Damocles que apunta que si hi ha un canvi de govern tornarem a una involució cultural. No. Jo vull que el teatre públic siga un vertader agent dinamitzador i que genere una marca inqüestionable, despolitzada. Perquè un dels problemes dels artistes, de la gent de la cultura, durant estos

anys és que alguns ens han convertit en adversaris polítics. I nosaltres no som adversaris de ningú. Nosaltres som una part important de la societat, com els mestres a l'educació, o els metges a la sanitat... Som un col·lectiu estratègic i d'importància vital. Aconseguirem que els nostres futurs governants ens consideren així?

Ara que parlem de política... En este número de l'Eq'liquà hem preguntat als professionals quins canvis han notat, si n'han notat, dos anys després dels governs del canvi. Quines expectatives tenies i si s'han acomplit o no.

Jo crec que després de les eleccions es van crear grans expectatives fruit de la necessitat de canvi. Però els canvis no vam vindre amb la celeritat que possiblement tothom esperava. Per què? – i ací he escoltat tota classe d'explicacions i possiblement totes vàlides. Primer,

que no es reverteix una dinàmica molt oxidada després de, pensem-ho bé, quasi un quart de segle del governs anteriors d'un mateix color. Segon, que un govern de coalició planteja una sèrie d'equilibris, consensos i repartiments de poder o de departaments on s'hi ha dedicat també massa temps. Crec que hi ha coses que es podien haver fet més ràpides. Però finalment s'han fet. Ara hem de mirar cap endavant. El més important és posar bones bases que, tal volta no seran massa visibles o no donaran per a molts titulars, però que són imprescindibles. La base que donarà sentit al que fem. A mi em preocupa quin planeta cultural li deixarem als nostres fills.

I quin paper juga(rà) la nova Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació per visibilitzar eixos canvis? Quin vincle hi ha entre

l'IVC i Àpunt?

Doncs m'he reunit amb els directius i, encara que no saben quan començarà a emetre la ràdio-televisió, sí que hem parlat d'estratègies de visibilització de les Arts Escèniques a la televisió.

Però de quina manera concreta?

Doncs van més enllà del previsible programa temàtic de Teatre, que a mi em fa una miqueta de por per si és un "ladrillaco". Però si es fa, que jo crec que s'ha de fer; crec que ha de tindre una estètica i dinàmica atractiva, que no banal i superficial. Més enllà d'això, el que plantejem és una presència molt transversal de la cultura, i concretament de les Arts Escèniques, en tota la programació. Per exemple, en els

informatius a través de píndoles, o en els programes que no són de caràcter cultural, on per exemple, si s'estrena una producció pública o privada, eixe actor, eixa directora, eixa autora, puguen estar presents dins d'eixos altres programes. I parlem de la tele, però també de continguts multiplataforma perquè eixos continguts puguen estar a l'abast de tothom via online. I evidentment hi ha una altra cosa, que és la ficció.

La directora general de la CVMC, Empar Marco, preguntada per quin seria l'emblema de la cadena, afirmà que li agradaria tindre "una bona ficció".

Molt bé. Perquè la ficció té un avantatge i és que s'ha d'escriure i produir prou abans d'emetre's, i això crec que és imminent. La qual cosa li lleva pressió al teatre públic... Perquè la precarietat és tan alarmant que el teatre públic, fins i tot en el millor dels casos quant a nivell de recursos, no pot assumir tota la responsabilitat de solucionar la situació lamentable d'atur del sector. Perquè no és una cosa endèmica al País Valencià, és també a nivell nacional. Per això, si de manera paral·lela la indústria audiovisual es reactiva, tindrem un panorama menys precari, més ric i oxigenat.

En este panorama que tenim, m'han demanat que et preguntara si creus que hi ha un tapó generacional.

Sí. Crec que sí. Hi ha una generació que no sap què han de cobrar per assajar: Això és molt simptomàtic. Em plantejo que podríem fer en el futur una producció pública només amb gent jove. Hi ha una generació molt preparada,

amb moltíssima energia, que no ha treballat quasi mai en condicions. No dic de crear una companyia estable per ara, però sí fer alguna producció. El Teatre Lliure té per exemple una companyia jove, no m'estic inventant res.

O Francesc Sanguino ara, amb la Jove Companyia de l'Alacantí, que s'enfadarà si no el nomenem.

(Riem) Paco, amic, hola. Paco és una de les persones amb qui més estic en contacte. A banda de per ser un aliat fonamental, per la qüestió de la vertebració. Amb ell anem a coordinar-nos perquè a més té idees semblants a les nostres. Respecte d'això de coordinar-nos amb altres entitats, una altra cosa de la qual estic satisfet és de la col·laboració amb la Diputació de València, perquè va més enllà de la cogestió del Teatre Principal. Amb la diputada de teatres Rosa Pérez Garijo, i el coordinador de teatres, Josep Policarpo, compartim molta filosofia que va més enllà de posar diners per fer una producció, com pot ser processos de creació i tipus d'espectacles, recolzament a les noves dramàtiques, etc. I trobar gent que va en la mateixa direcció dona molta alegria.

I hi ha prou diners per fer tot el que t'agradaria o vos agradaria?

No hi ha molts diners, però hi ha diners. I si sumem els diners d'uns i els d'uns altres tindrem una quantitat millor, o major, per fer coses. No serà una quantitat per fer grans fastos, perquè de fet, m'estime més no fer grans produccions que esgoten els recursos sinó fer més producció, cosa que també possibilita que els espectacles puguen girar.

Presentació de l'informe del Circuit Cultural Valencià a la Mostra d'Alcoi

Estem a les portes de signar un conveni de teatre. Quin és el paper de l'IVC?

Crec que el conveni és importantíssim en tant en quant ha de crear una base de dignitat. I crec que la institució pública ha d'estar en la línia de signar-lo sí o sí, i també d'actuar, si arribara el cas, de mediatora entre la patronal, que seria l'AVETID, i els treballadors, que seria l'AAPV. Tinc notícies que la cosa va en el bon camí. Seria fantàstic que signàrem els tres. El conveni haurà de ser suficientment flexible per adaptar-se a determinades realitats però també el suficientment obligatori per acabar amb esta amateurització en què estem. Lamentablement estàvem demostrant als polítics que podíem fer un teatre molt creatiu i de molta qualitat sense pràcticament res, i amb això ells tenien l'aval que no calia recolzar les

Arts Escèniques. Amb el conveni caminarem cap a les indústries culturals, xicotetes, mitjanes o grans. Tot i que de vegades fa vergonya parlar d'indústria al sector escènic. Algunes sabateries tenen una estructura més forta que moltes companyies.

Com per a moltes coses tindràs les mans nugades, et deixe ara tema lliure per a estes últimes línies.

(Riu) Com que estem en la seu dels actors i actrius diria que, tot i que la temporada que ve, la temporada 0, estarà un poc desestructurada perquè encara hi haurà herències del passat... entre produccions públiques, coproduccions i alguna reposició, podrem arribar a una contractació al voltant de 45 actors i actrius, sense comptar l'exhibició de companyies valencianes

Amb Núria Espert

amb els seus respectius repartiments. De tota manera mai serem triomfalistes ni autocomplaents, per una senzilla raó, les coses per fer sempre superaran les que hem fet. Espere al menys que la temporada que ve apunte cap a una llavada de cara, per a dir "ostres, podem aconseguir-ho".

I per últim, dir que el temps i els recursos són limitats, així que tota gestió és una elecció, i per tant una selecció. És a dir, tot el món no pot estar. Per a mi és terrible.

A espai, que això que tots no poden estar també ho deia Inmaculada Gil Lázaro...

Tot el món no pot estar, però qui estiga, que siga amb tot el mereixement del món i amb tota justícia. El més important és treballar amb

criteri. També he de dir que és una problema passar de tindre cinc sales, com en els temps de Juanvi Martínez Luciano, a gestionar-ne només dues a la ciutat de València. Això planteja un difícil equilibri entre exhibir més temps una producció pròpia i programar alhora altres companyies... Ho intentarem. I també provarem a jugar amb els espais. Puc avançar-te, per exemple, que la temporada que ve farem alguns experiments al Principal que ajudaran a llevar-li la caspa amb una utilització diferent de l'espai.

Doncs amb esta intriga acabem l'entrevista, que millor que llegir-ho serà vore-ho al teatre. Molta sort, Roberto.